

Psychologia uzależnień

Psychology of addictions

Program studiów dla przedmiotu obowiązujący od cyklu kształcenia	2024/2025
Kierunek studiów	Psychologia
Rok i semestr studiów	Rok II/ Semestr IV
Poziom kształcenia	Studia II stopnia
Profil kształcenia na kierunku	Ogólnoakademicki
Moduł kształcenia dla przedmiotu	Specjalnościowy
Nazwa specjalizacji (jeśli przedmiot specjalizacyjny)	Psychologia kliniczna i psychoterapia; Psychologia dzieci i młodzieży; Neuropsychologia kliniczna
Status przedmiotu	Do wyboru

Forma zajęć	Liczba godzin		ECTS	Forma zaliczenia	Waga
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne			
Ćwiczenia	30	16	4	Zaliczenie na ocenę	100%
Razem za zajęcia dydaktyczne	30	16			
Praca własna studenta	45	59			
Ogółem	100	100			

Cele kształcenia dla przedmiotu

1.	Wykształcenie u studentów wielowymiarowego rozumienia psychologicznych mechanizmów powstawania, utrzymywania się i leczenia uzależnień od substancji psychoaktywnych i uzależnień behawioralnych.
2.	Wyposażenie studentów w umiejętności umożliwiające czynny udział w psychologii klinicznej jako praktycy lub naukowcy w celu skutecznego przeciwdziałania problemom z zakresu uzależnień.
3.	Uczulenie studentów na temat epidemiologii i skali społecznej problemów z zakresu uzależnień.

Efekty uczenia się

WIEDZA			
L.p.	Efekty przedmiotowe (Student zna i rozumie)	Odniesienie do efektów kierunkowych	Metody weryfikacji efektów uczenia się
W1	Student zna i rozumie psychologiczne, społeczne i biologiczne czynniki wpływające na powstawanie uzależnień.	PS2_WG08_Mgr	Kolokwium pisemne, analiza przykładów i przypadków.
W2	Student zna i rozumie współczesne rozumienie uzależnień jako zaburzeń psychicznych oraz zróżnicowane rodzaje substancji uzależniających i zachowań uzależniających.	PS2_WG01_Mgr	Kolokwium pisemne.
W3	Student zna i rozumie najważniejsze psychologiczne teorie i modele tłumaczące uzależnienia, w tym teoria behawioralna, poznawczo-behawioralna i model biopsychospołeczny.	PS2_WG5_Mgr	Kolokwium pisemne, analiza przykładów i przypadków.

UMIEJĘTNOŚCI			
L.p.	Efekty przedmiotowe (Student potrafi)	Odniesienie do efektów kierunkowych	Metody weryfikacji efektów uczenia się
U1	Student potrafi rozpoznawać, diagnozować i oceniać czynniki ryzyka związane z uzależnieniem u konkretnej osoby.	PS2_UW03_Mgr	Kolokwium pisemne, ćwiczenia w trakcie zajęć (planowanie, odgrywanie ról).
U2	Student potrafi analizować, poddawać ocenie i argumentować za wyborem konkretnych strategii prewencji uzależnień i interwencji terapeutycznych skierowanych do osób uzależnionych.	PS2_UK02_Mgr	Ćwiczenia w trakcie zajęć (planowanie, rozwiązywanie problemów, krytyczna analiza).
U3	Student potrafi poddać krytycznej ocenie kulturowe i społeczne czynniki które wpływają na uzależnienia, w tym stygmatyzację społeczną, normy społeczne oraz rozwiązania prawne.	PS2_UW02_Mgr	Kolokwium pisemne, ćwiczenia w trakcie zajęć (krytyczna analiza).

KOMPETENCJE SPOŁECZNE			
L.p.	Efekty przedmiotowe (Student jest gotów do)	Odniesienie do efektów	Metody weryfikacji efektów uczenia się

		kierunkowych	
K1	Student jest gotów do dyseminacji trafnej informacji na temat sposobów przeciwdziałania uzależnień i wsparcia osób cierpiących na uzależnienia.	PS2_KO01_Mgr	Aktywność na zajęciach (dyskusja, pytania i odpowiedzi).
K2	Student jest gotów do przestrzegania zasad etyki podczas pracy z osobami cierpiącymi na uzależnienia.	PS2_KO04_Mgr	Aktywność na zajęciach (dyskusja, pytania i odpowiedzi).
K3	Student jest gotów do wzięcia pod uwagę kontekstu środowiskowego, społecznego i kulturowego w pracy badawczej i klinicznej z osobami cierpiącymi na uzależnienia.	PS2_KO02_Mgr	Aktywność na zajęciach (dyskusja, pytania i odpowiedzi).

Treści kształcenia

L.p.	Treść kształcenia (tematyka zajęć)	Liczba godzin	
		Ćwiczenia	
		Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
1.	Definicja uzależnienia. Spektrum/kontinuum objawów uzależnienia. Uzależnienia od substancji psychoaktywnych i uzależnienia behawioralne. Historia pojęcia uzależnienia w psychologii klinicznej.	3	1
2.	Kluczowe pojęcia w psychologii uzależnień: czynniki genetyczne/biologiczne, cechy osobowości, czynniki społeczno-kulturowe. Model stresu-diatezy etiologii uzależnień. Uzależnienia we współczesnych systemach diagnostycznych zaburzeń psychicznych. Wyzwania diagnostyczne, współwystępowanie uzależnień i zaburzeń psychicznych.	3	2
3.	Uzależnienia od substancji psychoaktywnych – alkohol. Kompetencje psychologiczne, ćwiczenia i narzędzia pomiarowe w podejściu poznawczo-behawioralnym. Psychoedukacja pacjentów i bliskich. Praca z oporem i brakiem motywacji do zmiany. Diagnoza głębokości uzależnienia. Ocena i praca nad treściami poznawczymi związanymi z uzależnieniem. Trening umiejętności radzenia sobie.	4	2
4.	Uzależnienia od substancji psychoaktywnych – amfetamina i metamfetamina. Specyficzne wyzwania w pracy z osobami uzależnionymi od tych substancji. Ocena konsekwencji psychologicznych. Ćwiczenia behawioralne – aktywacja behawioralna, zapobieganie nawrotom, planowanie i dążenie do adaptacyjnych celów.	4	2
5.	Uzależnienia od substancji psychoaktywnych – kanabinoidy i LSD. Ocena głębokości uzależnienia i konsekwencji psychospołecznych. Ćwiczenia poznawcze – analiza zysków i strat, praca z przekonaniami na temat pozytywnych efektów kanabinoidów.	4	2
6.	Uzależnienia od substancji psychoaktywnych – kokaina, ecstasy. Ocena głębokości uzależnienia. Ćwiczenia behawioralne – praca nad czynnikami społeczno-kulturowymi związanymi z uzależnieniem. Trening umiejętności społecznych, asertywności. Budowanie sieci wsparcia społecznego.	4	2
7.	Uzależnienia od substancji psychoaktywnych – heroina. Ćwiczenia poznawcze – psychoedukacja na temat biologicznych konsekwencji uzależnienia. Integracja wsparcia psychologicznego w pracę z interdyscyplinarnym zespołem terapeutycznym – studia przypadków, najlepsze praktyki.	3	2
8.	Badania empiryczne z zakresu psychologii uzależnień. Dane etiologiczne, czynniki ryzyka, skuteczność programów prewencyjnych i łagodzących szkody. Wypalenie zawodowe psychologów w pracy z uzależnieniami. Narodowe i międzynarodowe organizacje szkoleniowe i naukowe.	3	2
9.	Uzależnienia behawioralne. Definicja, przegląd ujęć teoretycznych, perspektywa behawioralna i poznawcza na procesy uzależnienia. Studia przypadków. Kontrowersje naukowe, wyzwania diagnostyczne, współczesne kierunki badań.	3	1
Razem		30	16

Metody kształcenia

Forma zajęć	Metody kształcenia
Ćwiczenia	Wykład konwersatoryjny, prezentacja multimedialna, analiza przykładów i przypadków, ćwiczenia zespołowe (planowanie i konceptualizacja przypadku, odgrywanie ról), symulacje.

Warunki zaliczenia

Sposób zaliczenia	Wagi (%)
	Ćwiczenia
Kolokwium	50
Wykonanie ćwiczeń podczas zajęć	25
Wypowiedzi ustne podczas zajęć (np. w trakcie dyskusji, debaty)	25

Razem	100
-------	-----

Rozliczenie pracy własnej studenta

L.p.	Czynności w ramach pracy własnej	Oznaczenie czynności (wpisać TAK lub NIE)	Szacowana liczba godzin	
			Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
1.	Przygotowanie do udziału w zajęciach (np. wstępna lektura, przygotowanie lub zgromadzenie materiałów, pomocy, przygotowanie referatu lub prezentacji na zajęcia itp.)	TAK	5	9
2.	Lektura obowiązkowa	TAK	15	25
3.	Obowiązkowe zapoznanie się z innymi materiałami lub treściami (np. materiałami audio, wideo, narzędziami, pomocami, oprogramowaniem, sprzętem, aktami prawnymi, dokumentacją, warunkami miejsca pracy itp.)	TAK	5	5
4.	Przygotowanie do kolokwium	TAK	20	20
Razem			45	59

Literatura obowiązkowa

1.	Chodkiewicz, J., Cierpiałkowska, L. (2020). <i>Uzależnienie od alkoholu: oblicza problemu</i> . Wydawnictwo Naukowe PWN.
2.	Kusztal, J., Piasecka, M., Piątek, K., Szwejka, Ł. (2023). <i>Ewaluacja programów profilaktyki uzależnień behawioralnych: metodyka ewaluacji procesu</i> . Oficyna Wydawnicza „Impuls.”
3.	American Psychiatric Association (2014). <i>DSM-5</i> .

Literatura uzupełniająca

1.	Volkow, N. D., Koob, G. F., & McLellan, A. T. (2016). Neurobiologic advances from the brain disease model of addiction. <i>New England Journal of Medicine</i> , 374(4), 363-371.
2.	Kelly, J. F., Saitz, R., & Wakeman, S. (2016). Language, substance use disorders, and policy: the need to reach consensus on an “addiction-ary”. <i>Alcoholism Treatment Quarterly</i> , 34(1), 116-123.
3.	Kardefelt-Winther, D., Heeren, A., Schimmenti, A., Van Rooij, A., Maurage, P., Carras, M., ... & Billieux, J. (2017). How can we conceptualize behavioural addiction without pathologizing common behaviours?. <i>Addiction</i> , 112(10), 1709-1715.

Inne materiały dydaktyczne

1.	
2.	
3.	